

ПРАКТИКА З ВИХОВНОЇ РОБОТИ

Робочий зошит

Харків
2022

Міністерство освіти і науки України
Департамент науки і освіти
Харківської обласної державної адміністрації
КОМУНАЛЬНИЙ ЗАКЛАД
«ХАРКІВСЬКА ГУМАНІТАРНО-ПЕДАГОГІЧНА АКАДЕМІЯ»
ХАРКІВСЬКОЇ ОБЛАСНОЇ РАДИ

ПРАКТИКА З ВИХОВНОЇ РОБОТИ

Робочий зошит

для здобувачів вищої освіти першого (бакалаврського) рівня
та освітньо-професійного ступеня фахового молодшого бакалавра

студента _____
(прізвище, ім'я та по батькові)

факультету _____

_____ курс, група _____

Місце практики _____
(навчальний заклад, клас)

Методист практики _____
(прізвище, ім'я, по батькові)

УДК 378.147.091.33-027.22(076.5)

П 69

Укладачі:

Акімова О. М., канд. пед. наук, доцент кафедри педагогіки, психології та менеджменту освіти Комунального закладу «Харківська гуманітарно-педагогічна академія» Харківської обласної ради ;

Блудова Ю. О., канд. пед. наук, доцент кафедри педагогіки, психології та менеджменту освіти Комунального закладу «Харківська гуманітарно-педагогічна академія» Харківської обласної ради ;

Ільїна О.О., канд. пед. наук, викладач кафедри педагогіки, психології та менеджменту освіти Комунального закладу «Харківська гуманітарно-педагогічна академія» Харківської обласної ради ;

Корсікова К. Г., канд. пед. наук, старший викладач кафедри педагогіки, психології та менеджменту освіти Комунального закладу «Харківська гуманітарно-педагогічна академія» Харківської обласної ради

Кузнецова О. В., канд. пед. наук, доцент кафедри педагогіки, психології та менеджменту освіти Комунального закладу «Харківська гуманітарно-педагогічна академія» Харківської обласної ради;

Потапова Н. В., канд. пед. наук, викладач кафедри педагогіки, психології та менеджменту освіти Комунального закладу «Харківська гуманітарно-педагогічна академія» Харківської обласної ради;

Отрошко Т.Ф. викладач кафедри педагогіки, психології та менеджменту освіти Комунального закладу «Харківська гуманітарно-педагогічна академія» Харківської обласної ради.

П 69 Практика з виховної роботи : робочий зошит (електронне видання) для здобувачів вищої освіти першого (бакалаврського) рівня та освітньо-професійного ступеня фахового молодшого бакалавра / уклад. : О.М. Акімова, Ю.О. Блудова, О.О. Ільїна, К.Г. Корсікова, О.В. Кузнецова, Н.В. Потапова, Т.Ф. Отрошко; Комунальний заклад «Харківська гуманітарно-педагогічна академія» Харківської обласної ради. 3-тє видання перероблене і доповнене. Харків, 2022. 84 с.

У робочому зошиті представлено матеріали практики, методичні рекомендації, форми звітності та ведення документації для проходження практики, що використовуються студентами, які проходять практику з виховної роботи у закладах загальної середньої освіти. Робочий зошит рекомендований для викладачів і методистів, учителів закладів загальної середньої освіти, студентів закладів вищої педагогічної освіти.

УДК 378.147.091.33-027.22(076.5)

Рекомендовано науково-методичною радою Комунального закладу

«Харківська гуманітарно-педагогічна академія»

Харківської обласної ради

(протокол № від)

© ХГПА, 2022

©Акімова О.М., Блудова Ю.О.,

Ільїна О.О., Корсікова К.Г.,

Кузнецова О.В., Потапова Н.В.,

Отрошко Т.Ф.

ЗМІСТ

Переднє слово	5
Інструкція щодо ведення робочого зошита	9
Загальні дані	11
Список класу	13
План виховної роботи	15
Індивідуальний план виховної роботи	19
Облік проведеної роботи студента-практиканта	21
Зразок оформлення титульної сторінки залікового заходу	27
Орієнтовна схема аналізу виховного заходу	28
Спостереження за роботою студентів-практикантів	29
Заключний розділ	69
Додаток А. Орієнтовна тематика позакласних виховних заходів у 1-4 класах	70
Додаток Б. Орієнтовна тематика ранкових зустрічей у початковій школі.....	76
Додаток В. Особливості проведення виховних заходів у 5-9 класах	77
Додаток Г. Зразок оформлення розгорнутого плану-конспекту виховного заходу	79

ПЕРЕДНЄ СЛОВО

Педагогічна практика є важливою складовою у системі професійної підготовки майбутніх учителів. Студенти шляхом особистого досвіду оволодівають уміннями і навичками викладання предметів у закладі загальної середньої освіти і виховання учнів; вчатьса самостійно і творчо застосувати ті знання, які вони здобули в процесі навчання у закладі вищої педагогічної освіти.

У процесі педагогічної практики активізується процес професійного становлення і самовизначення майбутніх учителів, залучення їх до творчого досвіду колег й інноваційного пошуку, відчувається потреба в педагогічних знаннях і уміннях. Теоретичні знання набувають для студентів практичного змісту, оскільки практична діяльність ставить їх перед необхідністю шукати відповіді на постійно виникаючі питання про завдання, зміст, форми і методи освітньої-виховної діяльності зі школярами.

У процесі педагогічної практики студенти набувають таких професійних умінь: визначають мету і завдання освітнього процесу з урахуванням вікових та індивідуальних особливостей дітей, вивчають особливості учня і можливості його розвитку в колективі; планують педагогічну діяльність; використовують різні форми і методи організації освітнього процесу; співпрацюють з учнями і вчителями; на основі спостережень аналізують навчальну і виховну роботу, корегують її, вчатьса використовувати теоретичні знання в реальній практичній дійсності.

Для того, щоб керувати складним і суперечливим процесом виховання, від вчителя вимагається глибоко знати і розуміти закономірності формування суспільно-цінних і особистісно-значущих якостей особистості школяра. До них відносяться: соціальна спрямованість виховання; поетапний характер виховної роботи; концентризм у вихованні якостей особистості; багатофакторний характер виховного процесу. На основі перерахованих принципів та інших закономірностей базуються принципи виховної роботи, які відображаються у процесі педагогічної практики з виховної роботи.

Педагогічна практика з виховної роботи дає можливість здобувачам вищої освіти ознайомитися з діяльністю вчителя як вихователя, особливостями системи виховної роботи в закладі загальної середньої освіти, змістом, формами і методами виховної роботи з учнями різного віку. Сучасна школа потребує змін в освітньому процесі з урахуванням вимог Нової української школи, зокрема під час виховної роботи з учнями. Плануючи виховні заходи, важливо включати у виховну діяльність початкових класів ранкові зустрічі, ігрову діяльність з конструктором LEGO, елементи інтегрованих занять.

Метою педагогічної практики є:

- ✓ формування вмінь планувати і проводити позаурочні виховні заходи з учнями класу, групи подовженого дня, колективами дитячих об'єднань;
- ✓ накопичення уявлень про характер і зміст позакласної виховної діяльності та функціональних обов'язків учителів, вихователів;
- ✓ вивчення специфіки організації виховної роботи в умовах роботи закладів загальної середньої освіти за концепцією Нової української школи;
- ✓ оволодіння методами і прийомами вивчення вікових та індивідуальних особливостей школярів.

Під час практики студенти виконують такі завдання:

- ✓ ознайомлюються з навчально-матеріальною базою закладу загальної середньої освіти та шкільною документацією;
- ✓ ознайомлюються з педагогічним колективом, системою роботи класного керівника (вчителя початкових класів), вихователя групи подовженого дня;
- ✓ вивчають психолого-педагогічні особливості розвитку дітей різного віку;
- ✓ здійснюють допомогу вчителям, вихователям у проведенні виховної роботи з учнями в умовах закладу загальної середньої освіти;
- ✓ спостерігають та аналізують різні форми позакласної виховної роботи;
- ✓ визначають конкретні виховні завдання, виходячи із загальної мети виховання з урахуванням вікових та індивідуальних особливостей учнів;
- ✓ планують і проводять позаурочні виховні заходи в закріпленому класі під керівництвом учителя-класовода і методиста;
- ✓ організують суспільно корисну працю школярів;
- ✓ беруть участь у роботі з батьками.

У процесі педагогічної практики з позакласної виховної роботи студент:

- ✓ проходить практику у визначеному класі (студенти розподіляються по 2-4 особи у кожний клас);
- ✓ працює під керівництвом учителя класу, викладача-керівника практики від академії і дотримується їхніх настанов;
- ✓ ознайомлюється з планами і системою виховної роботи закладу загальної середньої освіти, класу;
- ✓ складає індивідуальний план проведення педагогічної практики з виховної роботи (у відповідності з планом виховної роботи класу) і виконує його;
- ✓ упродовж навчального семестру проводить 5-7 виховних заходів, одне з яких є заліковим, спостерігає та аналізує виховні заходи інших студентів;
- ✓ складає конспекти виховних занять, затверджує їх у вчителя класу, викладача-керівника практики та проводить їх;
- ✓ веде робочий зошит із педагогічної практики, дає його на перевірку і підпис учителю, викладачу-керівнику практики;

- ✓ вивчає досвід роботи вчителя як класного керівника.

Базами практики є заклади загальної середньої освіти, які повинні відповідати певним вимогам:

- ✓ відповідати профілю підготовки майбутніх учителів початкових класів;
- ✓ забезпечувати можливість послідовного проведення більшості видів практик при дотриманні вимог наступності;
- ✓ забезпечувати можливість проходження практики групою студентів;
- ✓ мати висококваліфікованих спеціалістів, здатних успішно виконувати обов'язки керівника практики, забезпечувати практичну підготовку майбутніх спеціалістів на належному рівні;
- ✓ підтримувати постійні контакти з ЗВО.

Під час практики студенти обов'язково дотримуються програми практики, залучаються адміністрацією базових навчальних закладів для надання допомоги, характер якої відповідає профілю навчання і по тривалістю не заважає виконанню навчальних завдань, а також чітко виконують правила охорони праці та протипожежної безпеки з обов'язковим проходженням інструктажів.

У перший день практики студенти ознайомлюються з навчально-матеріальною базою закладу загальної середньої освіти, зустрічаються з директором, завучем, учителями. Ознайомлюються з планом виховної роботи вчителів, вихователів. На підставі цього плану і рекомендацій викладача академії студент складає індивідуальний план-графік роботи на семестр і затверджує його у керівника практики (викладача академії).

Подальша виховна робота проводиться відповідно до індивідуального плану роботи на семестр.

Індивідуальний план уміщує:

- ✓ вивчення освітньої роботи у класі (спостереження уроків, позакласних заходів, спілкування з учнями на перерві, бесіди з учителями, ознайомлення з класною документацією тощо);
- ✓ виконання конкретної виховної роботи (виховні заходи різного напрямку та різні форми роботи);
- ✓ оформлення робочого зошита педагогічної практики;
- ✓ педагогічна допомога окремим учням класу;
- ✓ робота з метою надання допомоги вчителю, вихователю (участь у підготовці та проведенні масових виховних заходів, робота гуртків, виготовлення наочних посібників, випуск газети тощо).

Контролюючим органом є завідувач навчальної практики, який:

- ✓ добирає базу для проведення практики: заклади загальної середньої освіти, гімназії, ліцеї;

✓ разом із викладачами розподіляє групи практикантів за місцем практики, здійснює методичну допомогу, опікується створенням належних умов для їхньої праці та побуту;

✓ здійснює методичне керівництво і контроль за діяльністю всіх осіб, які беруть участь в організації та проведенні педагогічної практики.

Основний контроль за даним видом практики здійснює **викладач-керівник від відповідної кафедри (методист)**, який:

1. Здійснює інструктаж учителів та інших педагогічних працівників, які залучаються до роботи зі студентами-практикантами.

2. Розподіляє практикантів по класах, проводить консультації, здійснює методичне керівництво і контроль за їхньою діяльністю.

3. Спостерігає роботу практикантів з дітьми, аналізує і оцінює якість їхньої роботи спільно з учителями, вихователями шкіл;

4. Веде документацію з керівництва педагогічною практикою студентів (графік проведення залікових занять, робочий зошит відвідування занять студентами-практикантами з аналізом залікових занять), своєчасно заповнює журнал обліку педагогічної практики.

5. Надає завідувачу навчальної практики інформацію про успішність роботи студентів протягом навчального семестру.

6. Підтримує зв'язок з адміністрацією та вчителями навчального закладу в якому проходить педагогічна практика студентів.

Також **контроль практики** здійснює **учитель базового навчального закладу**, який:

1. Ознайомлює студентів з психолого-педагогічними особливостями класу та індивідуальними особливостями окремих учнів, з планом виховної роботи.

2. Надає студентам консультації, поради, рекомендації щодо змісту, форми виховного заходу за тиждень до його проведення.

3. Спостерігає за проведенням студентами всіх виховних заходів упродовж усього періоду практики.

4. Аналізує виховну роботу студентів самостійно і бере участь в аналізі залікових заходів.

5. Своєчасно оцінює роботу студентів та заповнює робочий зошит із практики.

6. Підтримує зв'язок з керівником практики і інформує у разі необхідності про якість проходження студентами даного виду практики.

Поточною формою контролю є перевірка робочого зошита із педагогічної практики, спостереження та аналіз занять, контроль відвідування бази практики студентом, бесіди з учителями навчального закладу щодо проведення виховної роботи у класі практикантом.

ІНСТРУКЦІЯ ЩОДО ВЕДЕННЯ РОБОЧОГО ЗОШИТА

Шановний студенте!

Ти тримаєш у руках робочий зошит із педагогічної практики «Позакласна виховна робота». У робочому зошиті є *вступ*, у якому ти ознайомишся з метою, завданнями та змістом практики.

Цим робочим зошитом ти будеш користуватися упродовж усього періоду практики. Кожен розділ заповнюй до вимог, що описуються нижче.

У розділ ***Загальні відомості*** записуєш номер та адресу закладу загальної середньої освіти, де проходить практика; прізвище, ім'я та по-батькові директора, завуча початкових класів, вчителя та клас, за яким ти закріплений. Також необхідно вказати розклад дзвінків та час проведення власних виховних заходів.

У розділі ***Список класу*** записуєш список того класу, за яким закріплений. Його можна взяти у вчителя класу.

План виховної роботи ти складаєш разом із методистом практики на семестр: тему, дату та примітку про виконання (пробне/залікове). План обов'язково треба погодити у вчителя класу та затвердити у методиста практики.

Індивідуальний план виховної роботи відрізняється від попереднього розділу ти, що сюди ти записуєш власні виховні заходи. Так само, як і план виховної роботи, індивідуальний план складається на початку семестру, обов'язково погоджується у вчителя класу та затверджується у методиста практики.

Облік проведеної роботи практиканта розміщується на розвороті робочого зошита. Його заповнює вчитель класу: у колонці «Вид роботи» вказує вид виховного заходу; у колонці «Коротка характеристика» записує аналіз проведеного заходу, ставить оцінку та підпис. Кожен твій виховний захід має оцінити вчитель.

Спостереження ти записуєш за зразком: на лівій частині розвороту, починаючи зверху, записуєш дату проведення заняття, ПІП студента, тему, мету, обладнання, перебіг заняття, з правої – напроти кожної частини заняття – позитивне та негативне.

Після кожного спостереження ти повинен підвести підсумки побаченого заняття та дати загальні висновки.

За семестр ти проводиш одне залікове заняття, усі інші пробні. ***Плани-конспекти виховних заходів*** повинні буди розгорнуті. Конспект залікового

заняття оформлюється титульною сторінкою, яку ти затверджуєш у вчителя класу та методиста.

Пам'ятай, що у разі відсутності конспекту ти не допускаєшся до проведення виховного заходу!

Заключний розділ заповнює методист практики, куди записує свої зауваження та ставить оцінку за ведення робочого зошита та оформлення планів-конспектів виховних заходів.

На допомогу тобі, студенте, у робочому зошиті розміщено додатки, а саме:

- у додатку А представлена орієнтовна тематика позакласних виховних заходів у 1-4 класах;

- у додатку Б вміщено приклади тематичних тижнів і окремих тем для проведення ранкових зустрічей у початковій школі;

- у додатку В охарактеризовано особливості проведення виховних заходів у 5-9 класах, включаючи приклади тем для виховних годин підлітків;

- у додатку Г представлений зразок оформлення розгорнутого плану-конспекту виховного заходу.

ЗАГАЛЬНІ ДАНІ

Назва закладу загальної середньої освіти	
Адреса	
Телефон	
Директор	
Завуч	
Вчитель класу, телефон	
Розклад дзвінків	
1-ий урок	
2-ий урок	
3-ий урок	
4-ий урок	
5-ий урок	
6-ий урок	
Час проведення виховних заходів	
Викладач - керівник практики	

ЗАГАЛЬНІ ДАНІ

Назва закладу загальної середньої освіти	
Адреса	
Телефон	
Директор	
Завуч	
Вчитель класу, телефон	
Розклад дзвінків	
1-ий урок	
2-ий урок	
3-ий урок	
4-ий урок	
5-ий урок	
6-ий урок	
Час проведення виховних заходів	
Викладач-керівник практики	

Зразок оформлення титульної сторінки залікового заходу

План-конспект «Затверджую» _____

(учитель закладу загальної середньої освіти)

(методист практики)

ПЛАН-КОНСПЕКТ

залікового заходу з позакласної виховної роботи

студентки (та) _____

(прізвище, ім'я, по батькові)

_____ групи, проведеного у _____ класі

Тема заняття _____

Консультації:

1. Учитель _____

дата, підпис

2. Методист практики _____

дата, підпис

СПОСТЕРЕЖЕННЯ

за роботою студентів-практикантів

Орієнтовна схема аналізу виховного заходу

- 1. Організація:** готовність дітей до проведення заходу; оформлення приміщення, обладнання, наочність; використання ТЗН; структурна схема заходу, чіткість, організованість, злагодженість у проведенні заходу; раціональне використання часу.
- 2. Зміст:** актуальність і новизна теми, змістовна спрямованість і доступність, логічність, послідовність, цілеспрямованість, раціональність у доборі фактів, їх осмислення, глибина висновків, зв'язок з життям класу, школи, міста; добір питань, що хвилюють школярів.
- 3. Методика проведення:** врахування вікових особливостей школярів; можливість відвертого обміну думками; характер діалогу; стимулювання учнів до дискусії.
- 4. Психологічна обстановка:** поведінка учнів, їх активність, зацікавленість, ставлення до заходу, поведінка вчителя; його тон; ставлення до учнів, педагогічний такт, повага до самостійності думок, пропозицій.
- 5. Особистісні якості вихователя:** рівень компетенції та ерудиції, ступінь його зацікавленості заходом, зовнішній вигляд, культура мовлення, невербальні засоби спілкування.
- 6. Загальні висновки:** найбільш істотні позитивні сторони і недоліки щодо змісту, методів проведення, якості підготовки і виховних результатів.
- 7. Загальна оцінка:** чи досягнута мета, як ставилися діти до заняття, роль педагога в підготовці і проведенні заходу, ініціативність і творчість практиканта.
- 8. Рекомендації.**

Дата проведення: _____

ПІІ студента: _____

Тема виховного заходу: _____

Мета виховного заходу: _____

Обладнання: _____

Перебіг заняття

Дата проведення: _____

ПІІ студента: _____

Тема виховного заходу: _____

Мета виховного заходу: _____

Обладнання: _____

Перебіг заняття

Дата проведення: _____

ПІІ студента: _____

Тема виховного заходу: _____

Мета виховного заходу: _____

Обладнання: _____

Перебіг заняття

Дата проведення: _____

ПІІ студента: _____

Тема виховного заходу: _____

Мета виховного заходу: _____

Обладнання: _____

Перебіг заняття

Дата проведення: _____

ППІ студента: _____

Тема виховного заходу: _____

Мета виховного заходу: _____

Обладнання: _____

Перебіг заняття

Дата проведення: _____

ППІ студента: _____

Тема виховного заходу: _____

Мета виховного заходу: _____

Обладнання: _____

Перебіг заняття

Дата проведення: _____

ППІ студента: _____

Тема виховного заходу: _____

Мета виховного заходу: _____

Обладнання: _____

Перебіг заняття

Дата проведення: _____

ПІІ студента: _____

Тема виховного заходу: _____

Мета виховного заходу: _____

Обладнання: _____

Перебіг заняття

Дата проведення: _____

ППІ студента: _____

Тема виховного заходу: _____

Мета виховного заходу: _____

Обладнання: _____

Перебіг заняття

Дата проведення: _____

ПІІ студента: _____

Тема виховного заходу: _____

Мета виховного заходу: _____

Обладнання: _____

Перебіг заняття

Дата проведення: _____

ПІІ студента: _____

Тема виховного заходу: _____

Мета виховного заходу: _____

Обладнання: _____

Перебіг заняття

Дата проведення: _____

ПІІ студента: _____

Тема виховного заходу: _____

Мета виховного заходу: _____

Обладнання: _____

Перебіг заняття

Дата проведення: _____

ПІІ студента: _____

Тема виховного заходу: _____

Мета виховного заходу: _____

Обладнання: _____

Перебіг заняття

Дата проведення: _____

ПІІ студента: _____

Тема виховного заходу: _____

Мета виховного заходу: _____

Обладнання: _____

Перебіг заняття

Дата проведення: _____

ПІІ студента: _____

Тема виховного заходу: _____

Мета виховного заходу: _____

Обладнання: _____

Перебіг заняття

Дата проведення: _____

ПІІ студента: _____

Тема виховного заходу: _____

Мета виховного заходу: _____

Обладнання: _____

Перебіг заняття

Дата проведення: _____

ППІ студента: _____

Тема виховного заходу: _____

Мета виховного заходу: _____

Обладнання: _____

Перебіг заняття

Дата проведення: _____

ППІ студента: _____

Тема виховного заходу: _____

Мета виховного заходу: _____

Обладнання: _____

Перебіг заняття

Дата проведення: _____

ПІІ студента: _____

Тема виховного заходу: _____

Мета виховного заходу: _____

Обладнання: _____

Перебіг заняття

Дата проведення: _____

ПІІ студента: _____

Тема виховного заходу: _____

Мета виховного заходу: _____

Обладнання: _____

Перебіг заняття

ОРІЄНТОВНА ТЕМАТИКА ПОЗАКЛАСНИХ ВИХОВНИХ ЗАХОДІВ У 1-4 КЛАСАХ

Пізнавальна діяльність: усний журнал, вікторина “Що? Де? Коли?”, вечір веселих завдань, олімпіади, турнір знавців, виставка, інтелектуально-творча гра, мандрівка “У світі книги”, КВК, аукціон, конкурс, “Поле чудес”, брейн-ринг.

Ціннісно-орієнтована діяльність: зустрічі в літературній вітальні, конкурси, відвідування музеїв, бесіди, розповіді на морально-етичні теми, інформаційні години, свята, диспут, уроки ввічливості, доброти.

Трудова діяльність: обладнання класної кімнати, спортивних майданчиків, захист професій, турнір умільців, виставки технічної творчості.

Художньо-творча діяльність: новорічний (осінній) бал, вечір художній самодіяльності, вечір авторської пісні, відвідування театру, кіно, виставка учнівських художніх творів, ранки.

Спортивно-оздоровча діяльність: спортивні олімпіади, спартакіада, спортивні ігри, “День здоров’я”, “Веселі старты”, спортивна естафета, “Тато, мама і я – спортивна сім’я”.

Діяльність вільного спілкування: “Алло, ми шукаємо таланти”, “День іменинника”, “Давайте познайомимося”, вечір поезії, психологічні ігри.

Тематика виховних заходів відповідно до визначних подій та свят в Україні

<i>Місяць</i>	<i>Дата</i>	<i>Тема заходу</i>
вересень	1 вересня – День Знань.	Квест «На День знань до інших країн світу»
	5 вересня – День благодійності	Виховна година «Марафон надії» Виховна година «Добрі справи від школярів»
	27 вересня – Всесвітній день туризму	Виховна година «Мандри світом» Виховна година «Подорож Україною»
	30 вересня – Всеукраїнський день бібліотек	Виховна година «Перші бібліотеки світу» Виховний захід «Бук– кросинг»
жовтень	4 жовтня – Всесвітній день тварин	Виховний захід «Ми у відповіді за друзів наших менших» Виховний захід «Зоопарки світу. Збереження популяції тварин»
	14 жовтня – День українського козацтва і захисника України	Виховний захід «Козацтво України – мужність держави». Виховна година «Національні символи України».

	22 жовтня – Міжнародний День шкільних бібліотек	Виховна година «Перші книги світу» Виховна година «Відомі бібліотеки минулого та сучасності».
листопад	9 листопада – День української писемності та мови.	Виховна година «Звучи, рідна мово!» Виховна година «Спілкуємось рідною мовою»
	13 листопада – Всесвітній день доброти	Виховна година «Уміємо бути вдячними» Виховна година «Поспішайте творити добро»
	16 листопада – Міжнародний день толерантності	Виховна година «Ми рівні – ми різні» Виховна година «Моя свобода закінчується там, де починається свобода іншої людини»
	21 листопада – День гідності і свободи	Виховна година «Герої не вмирають» Виховна година «Україна – це територія гідності й свободи»
	24 листопада – День пам'яті жертв голодомору та політичних репресій. Всеукраїнська акція «Засвіти свічку». Відзначається щорічно у четверту суботу листопада відповідно до Указу Президента № 1310/98 від 26.11.1998 р.	Виховна година «Голодомор – сповідь України» Виховна година «Запали свічку пам'яті у своєму вікні»
грудень	1 грудня – Всесвітній день боротьби зі СНІДом.	Виховна година «Що треба знати про СНІД» Виховна година «СНІД: подумай про майбутнє – обери життя»
	5 грудня – Міжнародний день волонтерів.	Виховна година «Українська волонтерська спільнота» Виховна година «Волонтери – люди доброї волі»
	6 грудня – День Збройних сил України.	Виховна година «Збройні сили – національна безпека країни» Виховна година «Професія – захищати Вітчизну»
	15 грудня – Міжнародний день чаю.	Виховна година «Надзвичайний чай» Виховна година «Чайні церемонії різних країн»
	18 – 19 грудня – ніч подарунків від св. Миколая.	Виховна година «Свято Миколая»
січень	22 січня – День Соборності України.	Виховна година «День Соборності України»
	29 січня – День пам'яті героїв Крут»	Виховна година «До Дня вшанування пам'яті полеглих під Крутами»
лютий	14 лютого – День Святого Валентина.	Виховна година «Свято кохання» Виховна година «Мова – духовний скарб народу»

	21 лютого – День рідної мови.	Виховна година «Літературними стежками Слов'янщини»
<i>березень</i>	8 березня – Міжнародний Жіночий День 9 березня – День народження Т. Шевченка 21 березня – Всесвітній день поезії 27 березня – Міжнародний день театру	Виховна година «День рівноправності жінок» Виховна година «8 березня – Міжнародний Жіночий День» Виховна година «Мудрість Великого Кобзаря» Виховна година «Велич Тарасового слова» Виховна година «Всесвітній день поезії: історія і традиції свята» Виховна година «Театральні сторінки Харкова»
<i>квітень</i>	1 квітня – День сміху 2 квітня – Міжнародний день дитячої книги 12 квітня – День Авіації і Космонавтики 22 квітня – Всесвітній день Землі. 26 квітня – День трагедії на Чорнобильській АЕС.	Виховна година «День сміху – традиції свята в різних країнах світу» Вікторина «Граємо з жартами» Виховна година «Створення дитячої книги» Виховна година «Вони відкрили для нас всесвіт» Виховна година «Видатні люди авіації і космонавтики» Виховна година «Збережемо планету Земля» Виховна година «26 квітня – День трагедії на Чорнобильській АЕС»
<i>травень</i>	8 травня – День пам'яті та примирення 12 травня – День матері 15 травня – Міжнародний день сім'ї. 16 травня – День вишиванки 20 травня – День Європи. Свято відзначається згідно Указом Президента України (№ 339/03 від 19 квітня 2003 року) у третю суботу травня 1 червня – Міжнародний День захисту дітей.	Виховна година « Маки Пам'яті Другої світової війни » Виховна година «1939 – 1945...Пам'ятаємо...» Виховна година «За все, що маємо, мамо, дякуємо тобі» Виховна година «Листівка для мами» Виховна година «Рідна домівка, рідна сім'я – тут виростає доля моя» Виховна година «Вишиті обереги душі України» Виховна година «Подорожуємо вишиванками України» Виховна година «Пізнаємо Європу разом» Виховна година «Україна - країна європейських цінностей» Виховна година «Дитинства чисте джерело» Вікторина «Розумні, кмітливі, допитливі, сміливі»

Приклади тем виховних заходів у початковій школі

1 клас

“Моя рідна Україна”,
“Знай і поважай Герб своєї Вітчизни, її Прапор і Гімн”
“Ми вже школярі”
“Мій режим дня”
“Хочу бути здоровим”
“Бути вихованим. Що це значить?”
“Як треба поводитися у школі, вдома, на вулиці”
“До дружби треба дорости”
“Велика радість – праця”
“Перші весняні квіти”
“Добра людина – яка вона?”
“Чарівна золота осінь”
“Зимова казка”
«Мама – найрідніша у світі»
“Мова рідна, слово рідне”
“Книга – мій друг”
“Вмій слухати”
“Віч-на-віч з природою”
“Розкажи мені про себе”
Гра-подорож до країни Ввічливості

2 клас

“Наша Вітчизна – Україна”
“Державна символіка Батьківщини”
“Землю сонце прикрашає, а людину - праця”
“Добрими справами славна людина”
“Однокласник, товариш, друг”
“Пам’ятай про інших”
“Що потрібно знати про свій характер?”
“Ними пишається країна”
“Родина – найбільша міць у світі”
“Шлях до здоров’я”
“Охайність і чистота – запорука здоров’я”
“Як позбутися шкідливих звичок”
“Спорт – це сила”
“Народні символи України”

“Правила поведінки у громадських місцях”
“Чарівні слова”
“Їстівні та отруйні гриби”
“Малюю осінь”
“Хто багато читає, той багато знає”
“Корисні та шкідливі звички”
“Правила поведінки взимку”
“Правила поведінки у надзвичайних ситуаціях”

3 клас

“З чого починається Батьківщина?”
“Що необхідно знати про національну символіку?”
“Професії твоїх батьків”
“Учись думати про інших”
“Завтрашній характер у сьогоднішньому вчинкові”
“Твій зовнішній вигляд”
“Коли хочеш бути здоровим”
“Ти і твої товариші”
“Кожній речі – своє місце”
“Гарно дружити – значить правду говорити”
“Цінуй свій час і час інших”
“Пишаємося рідним містом”
“Природа потребує твоєї допомоги”
“Ввічливість на кожний день”
“У світі прекрасного”
“Твої права та обов’язки”
“Що значить мати власну гідність?”
“Сам удома: безпека поведінки”
“Мої правила здоров’я”
Операція “Книжкова лікарня”
Рольова гра “Я приймаю гостей”

4 клас

“Дав обіцянку – виконай”
“Один за всіх, всі за одного”
“Твій стиль поведінки”
“Пізнай свій організм”
“Що таке самовиховання?”
“Скажи, хто твої друзі?”

“Вір у себе”
“Як зміцнювати свою волю?”
“Про чуйність і байдужість”
“Музика і праця”
“Для чого живе людина?”
“Хліб – багатство Вітчизни”
“Обов’язок – найцінніша людська якість”
“Що я знаю про своє місто?”
“Дисципліна і культура”
“Що значить бути вихованим”
“Культура мови – ознака вихованості”
“Послухаємо разом музику”
“А що люди скажуть?”
“Великі відкриття науковців”
Гра-подорож “Назустріч Космосу”

Конкурси та змагання у початковій школі

Конкурс ілюстрацій до прочитаних казок
Конкурс малюнків на асфальті
Конкурс “Природа і фантазія”
Майстерня Діда Мороза
Конкурс знавців віршів, загадок
Конкурс малюнків “Моя Україна”
Спортивні змагання “Мама, тато, я – спортивна сім’я”
Конкурс “Мій букет”
Конкурс знавців загадок, прислів’їв, легенд
Конкурс на кращого виконавця пісні
Конкурс творів – мініатюр “День в моїй сім’ї”
Зимова спартакіада
Конкурс юних художників ”Мое місто”, “Мій улюблених герой”
Конкурс на кращого оповідача власної казки
Конкурс казок в ілюстраціях
Конкурс фантастичних історій
Конкурс листів “Моєму другу”
Конкурс плакатів про природу
Турнір інтелектуалів

ОРІЄНТОВНА ТЕМАТИКА РАНКОВИХ ЗУСТРІЧЕЙ У ПОЧАТКОВІЙ ШКОЛІ

Приклади тематичних тижнів для проведення ранкових зустрічей:

- «Моя родина»;
- «Школа – мій другим дім»;
- «Моя країна – Україна»;
- «Осінь в гості завітала»;
- «Книга – твій друг»;
- «Казки – мудрість народу»;
- «У світі рослин»;
- «Тварини – брати наші менші»;
- «Ми - підприємці»;
- «Зимові чари»;
- «Вчимося робити добро»;
- «Кожна професія важлива»;
- «Новорічні розваги»;
- «Хто такий справжній друг»;
- «Культура спілкування в громадських місцях»;
- «Пробудження природи навесні»;
- «Слідкуємо за здоров'ям»;
- «Ми – дослідники і винахідники»;
- «У сучасному світі гаджетів і приладів»;
- «Корисні і шкідливі звички»;
- «Народні прикмети календаря»;
- «Кожна людина – індивідуальність»;
- «Твої права і обов'язки»;
- «Вивчаємо свій організм»;
- «Мандруємо найкрасивішими куточками світу».

ОСОБЛИВОСТІ ПРОВЕДЕННЯ ВИХОВНИХ ЗАХОДІВ У 5-9 КЛАСАХ

<p>Особливості виховної роботи з підлітками</p>	<ul style="list-style-type: none"> - допомога підлітку у самопізнанні та самовихованні; - аналіз вчинків персонажів, які можуть стати взірцями для підлітків; - збільшення кількості колективних видів роботи; - проведення виховних заходів, що сприяють виробленню поглядів і переконань (дискусії, конференції тощо); - обговорення гострих тем, які пов'язані із стосунками підлітків з їх ровесниками; - проведення індивідуальної роботи з метою підтримки підлітків.
<p>Напрями виховної роботи з підлітками</p>	<ul style="list-style-type: none"> - акцент на профорієнтаційній роботі; - пропаганда здорового способу життя, запобігання вживанню алкоголю, наркотиків, викорінення шкідливих звичок; - виховання активної громадянської позиції, почуття громадянина Батьківщини, відповідальність за її долю; - виховання інтелектуальної культури, формування вмінь і навичок культури розумової праці, інтересу до різних наукових цінностей; - формування політичної та правової культури; - розвиток екологічної та економічної культури; - збагачення естетичного досвіду школярів шляхом участі їх у культурних традиціях регіону, міста, країни; - формування «Я-концепції» на підставі самоосвіти, самовиховання, саморозвитку, моральної самозавершеності.

Форми виховної роботи у 5-9 класах:

- Інтелектуальні ігри, змагання, вікторини.
- Психологічні та мотиваційні тренінги.
- Групові тренінги, «криголами».
- Рольові і ділові ігри (інформаційний канал «Сам собі репортер»).
- Усні журнали («На порозі екологічної катастрофи»)
- Заочні подорожі («Моє рідне місто»)
- Дискусії, дебати.
- Читацькі конференції та прес-конференції з актуальних питань суспільного і наукового життя.

- Проведення конкурсів малюнків, проектів, фотовиставок.
- Години спілкування з використанням відеоматеріалів.
- Конкурси-інсценізації.

Приклади тем для виховних годин у 5-9 класах:

- «Вчимося бути толерантними»;
- «Безпека спілкування в інтернеті»
- «Інтернет у нашому житті: плюси і мінуси»
- «Милосердя – перший крок до людяності»;
- «Розвиток мотивації досягнення успіху»;
- «Телефонний етикет»;
- «Як зберегти здоров`я нації?»
- «Кожен сам за себе або дружна родина?»
- «Радість людського спілкування»
- «Пізнай себе»
- «Віра в себе»
- «Закон на нашій Землі»
- «Як перемогти невпевненість у собі?»
- «Що таке інтелігентність?»
- «Що робить людину щасливою?»
- «У чому краса людини?»
- «Кого вважати героєм нашого часу?»
- «Яку музику ми візьмемо у наступне століття?»
- «Кожен з нас - індивідуальність»
- «Навіщо ми вчимося?»
- «Звичка – друга натура»
- «Здорове харчування»
- «Права і обов`язки громадянина»
- «Як бути успішним у житті»
- «Як мирно жити з батьками?»
- «Мої слабкі і сильні сторони»
- «Уміння слухати і чути інших»
- «Мовленнєвий етикет»
- «Як зберегти гідність»
- «Мудрість книги всеосяжна»
- «Конфлікти у спілкуванні і способи їх розв`язання»
- Тематичні свята й річниці народження видатних людей.

ЗРАЗОК ОФОРМЛЕННЯ РОЗГОРНУТОГО ПЛАНУ-КОНСПЕКТУ ВИХОВНОГО ЗАХОДУ

Тема: Здоров'я – найголовніше в житті (2 клас)

Мета: навчити дітей здійснювати контроль за дотриманням особистої гігієни, поглибити знання про санітарно-гігієнічні навички догляду за тілом; сприяти зміцненню здоров'я дітей та правильному харчуванню; розвивати зв'язне мовлення, мислення, спостережливість, увагу, уяву; звернути увагу на те, що порядок і чистота сприяють міцному здоров'ю; виховувати життєву потребу – бути завжди здоровим.

Тип заняття: виховна година

Обладнання: малюнки до приказок, відеоматеріал для фізкультхвилинки, пам'ятки «10 правил»

Перебіг заняття:

I. Вступна частина

1.1. Привітання

Доброго дня, діти, рада вас всіх бачити. Нагадую: мене звати Ольга Сергіївна.

1.2. Перевірка готовності до уроку

Будь ласка, звільніть ваші руки, відкладіть усе зайве. У вас на партах повинні лежати зелений і червоний олівці, вони нам знадобляться. Слухайте уважно, бо сьогоднішня тема дуже важлива та необхідна кожному з вас!

1.3. Оголошення теми й мотивація діяльності учнів

Сьогодні я б хотіла поговорити про найважливішу річ, яка є у людини – це здоров'я. Ми час від часу хворіємо, тож нам потрібно вміти правильно піклуватися про своє здоров'я. І ми повинні берегти своє здоров'я протягом всього життя. Як же це зробити? Сьогодні поміркуємо...

2. Основна частина

2.1. Бесіда про здоров'я (3-4 хв.)

- Діти, що для людини є найдорожчим?

(Життя, здоров'я)

- Що ви робите, щоб бути здоровими?

(Займаємося спортом, вживаємо корисну їжу, гуляємо на свіжому повітрі)

- Які ознаки здоров'я ви можете назвати?

(Коли нічого не болить, гарний настрій, є багато сил і бадьорість)

- Від чого залежить здоров'я?

(Від харчування, способу життя, гігієни)

(Доповнення вчителя:

- *Спадковість*
- *Стан навколишнього середовища*
- *Спосіб життя людини*
- *Якість медичного обслуговування*
- *Правильне повноцінне харчування)*

Всім відомо, що приємно бути здоровим. Міцне здоров'я – це найдорожчий скарб. А чому це так?

(Відповіді дітей)

Діти, ви знаєте, що всі люди на землі хочуть бути здоровими і щасливими. А що означає «здорова людина»?

(Відповіді:

- *Здорова людина — це щаслива людина;*
- *здорова людина – це міцний сон;*
- *здорова людина — це хороший апетит;*
- *здорова людина — це веселий настрій;*
- *здорова людина — це гарний зовнішній вигляд)*

2.2. Вправа з приказками та прислів'ями (5 хв.)

Молодці! А зараз, давайте, з'єднаємо дві половинки приказок щоб, вийшла одна правильна.

- У здоровому тілі – здоровий дух.
- Без здоров'я нема щастя.
- Здоров'я за гроші не купиш.
- Здоров'я - найбільший скарб у житті.
- Хто здоров, той ліків не потребує.
- Чистота - запорука здоров'я.

Ви все правильно з'єднали! А зараз давайте доберемо малюнки до приказок . Подивіться на ці малюнки, які б приказки сюди підійшли?

Отже, найцінніший скарб планети - це **людина**, а найцінніший скарб людини – це **здоров'я**.

2.3. Складання пам'ятки « Будь охайним!» (4 хв.)

Охайність – це одна з важливих ознак здоров'я. Зараз, ми з вами складемо пам'ятку, що потрібно робити, щоб бути охайним.

- Щодня вмивайся, чисть зуби вранці та ввечері.
- Мий руки перед їдою, після туалету, регулярно обрізуй нігті.
- Слідкуй за чистотою одягу, взуття.
- Періодично мий голову, слідкуй за охайністю зачіски.

Поясніть, чому охайна людина – не лише красива, а й здорова?

Чи чули ви слово «гігієна»? Що воно означає?

Що значить дотримуватися правил гігієни?

- Як, на вашу думку, чи поліпшується в людини самопочуття від гарного настрою і щирої усмішки?

Пригадайте, ми вже з вами говорили про те, що **гарний настрій** - це ознака здоров'я. І навпаки: смуток, журба, хвилювання, поганий настрій негативно впливають на здоров'я людини.

І щоб трішки підняти собі настрій, зараз потанцюємо разом з кумедним зайченням.

2.4. Фізкультхвилинка (відео)

2.5. Гра «10 правил» (5-7 хв.)

Я пропоную вам пограти в гру, яка називається «**10 правил**». Це правила здоров'я, краси і вихованості, які ви маєте виконувати щодня. Хто уважний і хоче бути здоровим, той легко вгадає потрібне слово.

1. Як прокинувся — вставай, ліні волі... (не давай).
2. Квіточку роса умила, а тебе умиє... (мило).
3. І дивися, не барись, в школу швидко ти ... (зберись)
4. Але й тут не поспішай, подивись спочатку,
Чи нічого не забув, чи в портфелі все в... (порядку).
5. Не носи в кишені жуйки, крейду, яблука і булки, кнопки, цвяхи, сірники, а носи... (носовички).
6. В школі, в класі не сміти, побачиш сміття — (підніми).
7. Будь охайним завжди сам, уникай дірок і... (плям).
8. Вдома близьким не груби, менших захищай... (завжди).
9. Знай: хороші всі оцінки, як плоди в саду на... (гілці).

10. Щоб тобою всі пишались, перехожі оглядались
Так роби, щоб люди звикли: ти в усьому завжди... (приклад).

Наприкінці заняття я вам роздам ці пам'ятки, ніколи про них не забувайте!

2.5. Вправа «Закінчи речення» (3-4 хв.)

(Вчитель починає речення, а діти його закінчують.)

- Чистота – запорука... (здоров'я).
- У здоровому тілі здоровий ... (дух).
- Сонце, повітря, вода – наші найкращі ... (друзі).
- Чиста вода - для хвороби ... (біда).
- Як про здоров'я дбаєш — так і ... (маєш).
- У чистій оселі й життя ... (веселе).
- Найбільше багатство — це ... (здоров'я).
- Хвороба з брудом у ... (дружбі).
- Без уроків фізкультури не зміцниш ... (мускулатури).

Як ви розумієте ці мудрі приказки? (Діти аналізують обрані вчителем речення)

2.6. Гра “Що корисніше?” (3-4 хв.)

Діти, а які ви знаєте «шкідливі продукти»?

(Відповідь: Це чіпси, сухарики, газована вода, жуйка, цукерки, пончики ...).

Так, це дуже шкідливі продукти для нашого організму. В них немає ніяких вітамінів. Є лише барвники, багато цукру, ароматизатори та інші шкідливі складники.

Що з'їсти і чому :

- яблуко чи цукерку? (яблуко, адже містить вітамін С)
- моркву чи жуйку? (моркву, адже в ній є вітамін А)
- випити молока чи газовану воду? (молоко, бо містить кальцій та вітамін В)
- банан чи чіпси? (банан, адже містить вітамін С)

2.7. Гра «Шкідливо чи корисно?» (2 хв.)

Слухайте, що я казатиму, і якщо це корисно – підніміть зелений олівець, якщо не корисно -червоний.

- Щодня вранці робити зарядку і приймати холодний душ.
- Лягати спати пізно ввечері, а вранці довго ніжитись у ліжку.
- Інколи чистити зуби.

- Бути охайним і акуратним.
- Відпочивати на свіжому повітрі.
- Переглядати усі телепередачі на всіх каналах.
- Займатися фізкультурою і спортом.

3. Заключна частина

3.1. Заклучна бесіда (5 хв.)

- Що ж треба робити, щоб бути здоровим?
- Що ви робите, щоб бути здоровими?
- Які ознаки здоров'я ви запам'ятали?
- А що означає «здорова людина»?
- Яких правил гігієни треба дотримуватися?
- Які приказки ви запам'ятали? Що вони означають?

3.2. Заклучне слово вчителя (3 хв.)

Здоров'я - це дарунок неба. Його потрібно шанувати і примножувати. Здоров'я - це нормальний природний стан всього живого. Хвороби виникають від того, що люди порушують закони, за якими вони повинні жити. Кожна людина живе мріями і надіями. І щоб ці мрії здійснилися, людині потрібне міцне здоров'я. Коли ми здорові, нам хочеться співати, бігати, стрибати, гратись, нам весело. Коли здорові, ми міцно спимо, їмо з апетитом, невтомні у праці. Я вірю, що ви завжди будете охайними й чистими. Пам'ятайте завжди, що ваше здоров'я залежить від вас, від способу вашого життя. Робіть усе для того, щоб зростати й іти у світ здоровими, життєрадісними.

Я вам бажаю завжди бути здоровими, дбати про себе і ніколи не забувати, що здоров'я - це неоціненний подарунок природи, якого ми не помічаємо, поки не вичерпуємо його запас.

3.2. Прощання (2 хв.)

Сьогодні ми з вами багато чого пригадали, дещо дізналися нове, над чимось задумалися. Ростіть здоровими, діти, щоб раділи ви світові, а світ радів вам! Дякую вам за активну участь на уроці, було дуже приємно знову працювати з вами. Бажаю гарного дня та гарних емоцій . До побачення!

Навчальне видання

Практика з виховної роботи

Робочий зошит (електронне видання)
для здобувачів вищої освіти першого (бакалаврського) рівня
та освітньо-професійного ступеня фахового молодшого бакалавра

Укладачі:

Акімова Олена Михайлівна

Корсікова Катерина Геннадіївна

Кузнецова Оксана Вікторівна

Блудова Юлія Олександрівна

Ільїна Олена Олексіївна

Потапова Наталя Валеріївна

Отрошко Тетяна Феліксівна